Број 178. У Новом Саду, у четвртак 14. августа 1908. Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 крун. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот,
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.
Телефон бр 131

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЈОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

После тридесет година.

О ових дана навршило се 30 година, откако је Аустро Угарска окупирала Босну и Херцеговину. Европа е хтела да ослободи ове две српске земље испод турског јарма. Поверила је Аустро-Угарској, да те земље заузме да их унапреди. Али Аустро-Угарској није стало до тога, него да утврди свој положај на Балкану. Пре окупације стално је порицао Андраши, да Аустро-Угарска хоће да осваја на Балкану, но то је било само зато, да се сакрије траг Међу тим је данас доказано, да је Беч потпомагао устанак у Босни и Херцеговини из својих рачуна. Бечка је дипломација успела, да изазове рат између српских држава и Турске у који се уплела и Русија. Кад је пак Русија одлучила, да загази у тај рат, онда је метнула Русији револвер на груди и изнудила за себе Босну и Херцеговину. У том јој је послу био најбољи, помогач тадашњи руски посланик у Бечу, Новиков. Доказао је данас, да је Новиков стојао у бечкој служби. Кад је руска влада одлучила, да га премести из Беча, Андраши је то умео да спречи. Наш је владар своеручним писмом замолио руског цара, да Новикова оставе у Бечу..

У припремању окупације били су најбољи бечки помагачи хрватски политичари. У исто време, кад је бан Мажуранић прогањао Србе у Троједници, постојали су у Загребу, Задру и Сњету хрватски одбори, који су српским устаницима у Босни и Херцеговини слали новаца и оружје. Миховил Павлиновић и други хрватски политичари у Далмацији истицали су своју љубав према Србима у Босни и Херцеговини и радили бојаги за њихово ослобођење. Хрватима је обећано, да ће Босна и Херцеговина спојити са Хрватском. То признају данас и Хрвати. Орган хрватске странке права „Hrvatska“ у броју од 29 јунија о. г. признаје то овако: *„Аустрија је пије окупације обећавала Хрватима златна брда. Обећавала је босанском одбору у Загребу, да ће Босну сјединити со Хрватском: То је исто обећао барон Родић покојном праваку народне странке у Далмацији, ђру Клајићу,* **у име Његова Величанства: „Босна се окупира за Хрвате.“** То је било гесло да се Хрвати одушеве за ту окупацију. И они су насјели. *Новац свој су дали, ђердане су са својих кћери и жена поскидали и жртвовали,* **да се уздржи устанак,** а касније спроведе окупација.“

Ово признање много вреди. Оно нам открива аустријске планове за Балкан. Хрвати признају данас, да су насели. Признају, да је Босна окупирана за Немце, а сву кривицу за прогонство у Босни бацају Беч на Хрвате „Hrvatska“ признаје, да после 20 година окупације Босанци и Херцеговци уздишу за турском управом Признаје и то, да Аустрија дражи једну веру против друге, да их све скупа може гњавити. Но признаје и то, да је хрвацко име употребљивано против Срба. Света је истина, да су Хрвати дали Аустрији маљ да туче Србе у Босни и Херцеговини. Хрвати су дали босан кој управи људе, који подржавају апсолутизам и Хрватство, а та је управа одузела Босанцима све, јер ето и „Hrvatska“ вели, да Босанци нису господари свог иметка, да су голи и боси...

Орган хрватске странке права осуђује ове људе, који мисле да ће Аустрија помоћи Хрватима, зато ипак говори о некаквом хрватском народу у Босни и Херцеговини. Још се дакле нису истрезнили хрватски политичари Иако признају да им је Беч обећао створити Хрвате у Босни, они ипак тврде, да су оне две српска земље — Хрватске. Али Хрвати би хтели по сваку цену, да постану велики народ, па с тога су наишли на бечки лепак. Изгледа нам да ће и даље стојати у бечкој служби.

То се види и сада, када је надувана нека великосрпска пропаганда. Беч спрема нешто, па му је ова хајка на Србе преко потребна. Циљ јој тој хајци: да Србе пред Европом изнесе као опасан елемеат, који прети опстанку Аустро-Угарске. Тиме треба да се изнуди од Европе пристанак, за коначно спајање Босне и Херцеговине са Аустро Угарском. Из Беча већ и протурују вест, да је енглески краљ пристао на то. Веле и то, да је између Аустрије и Угарске постигнут споразум, да Босна и Херцеговина остану под Аустро Угарском, али да обе владе: аустријска и угарска њима управљају. Хрвати треба томе да помогну. Зато их драже против Срба, а у том попослу главна је особа Јозуа Франк. Хоће ли Бечу и овом приликом поћи за руком, као што му је пошло пре 30 година, не знамо, али Хрвати би требали већ једном да увиде, да су на погрешном путу и да се окану ћорава посла. =

Нови Сад, 14. августа.

Нова хајка против радикала. Једна веродостојна личност саопштава нам ово: Ја сам прошле недеље путовао великом аустријанским лађом, „Софијом“, према Новом Саду На путу сам случајно дошао у разговор са Штајнхардом, кога сам од пре познавао. (Штајнхард је познати дописник бечких листова и због његових неувених клевета протеран је из Србије, па се сад понајвише налази у Земуну)

У разговору говорио ми је Штајнхард, како он доста пише, али само кад му се плати, никад за бадава. Говорили смо затим о разним политичким догађајима, па је дошла реч и на Настића. Кад сам упитао Штајнхарда: Какав је човек Настић? Он рече: — То је рђав човек! Ја вас уверавам да није ни једна реч истинита о оном, што је он изнео о краљу Петру, наследнику престола, влади и т. д. На крају је испало то, да је Штајнхард признао, како је, (поред свега тога што је Настић „рђав“ човек) он Штајнхард поправљао Настићеву немачку књигу (Finale) т. ј. поправљао му је немачки језик.

После овога говора разишли смо се, па кад се после неког времена опет састадосмо на крову лађе, питао је Штајнхард: — Познајете ли ви дра Жарка Миладиновића? На одговор да га познајем, почео је Штајнхард причати, како ће ових дана изаћи у „Винер Алгемајне Цајтунг“ чланак у коме ће стајати, да је код дра Жарка Миладиновића био састанак, на коме се договарало о великосрпској пропаганди и да је на том састанку осим других учествовао и професор београдски Миле Павловић. Ван тога ће изаћи у том чланку, да је др Ђура Красојевић био у Београду и присуствовао, кад су одре-

---

ПОДЛИСТАК.

ПЈАНИ ЂУРА.

Слика из сеоскога живота.

Ко су она два младића, што онако бјесомучно, најпогрднијим ријечима, наваљују на Србе и драже против њих свјетину?

— Синови несрећног, пјаног Ђуре — свако ће вам одговорити.

Јест, јест, синови пјаног Ђуре, оног „дугачког“ Ђуре, што се увијек хвалио, да је прави Србин.

Сјећам га се добро.

Био је то сув, висок човјек, зато су га и звали „дугачки“ Ђура, глава му је била дугачка, очи мале, свијетле, нос кукаст, лице жуто, испијено...

Увијек је био сјетан, невесео и забринут, те је ту невеселост и сјету свакога дана код „Жуте мачке“ растеривао.

Кад се тама почне навлачити на земљу, радници иду с рада кући а међу њима и пјани Ђура Док други иду кући, да се одморе или још што привриједе, дотле он скрене „Жутој мачци“. Ту међу разноврсним скитницама у загушљивом ваздуху провађа уз ракију најугодније часове.

Једнога дана дошао је Ђура љутит у крчму.

— Деци ракије амо, да се развеселим! — узвикнуо је, кад је сио.

Први пут како се он сјећа добио је укор, велики укор и то га пече, боли.

Ђура је љутит!

Сједи он и помало пијуцка, а осјећа неку силу, чим мало гуцне. Чисто је лакши, задовољнији, ал' је ипак љутит, кад помисли на укор.

Мисли он, зубима шкрипи, љут је. Баш би хтио, да се мало потуче. Истина Ђура је чудне нарави кад је љут, ал' опет неће први да задиркује ..

Сједи Ђура, очи му се засвијетлиле, грло му заиграло а страшним, рапавим гласом тихо пјевуцка

„Нико нема шта Србин имаде,
Србин има.. “

и поче да набраја

Мило њему, чисто замишља, да је у њему снага Краљевића Марка, а кад дође оно „Србин има своју крсну славу“ њега прође цијелим тијелом нека милина, сјети се кума Перинoг славља, онога многог вина, ракије, колача, меса. .

Уђоше и три младића у крчму.

Сјели они управ до Ђуре, пијуцкају и слушају Ђурину пјесму.

Некако им баш није ни право. Нешто мрко погледају на Ђуру а он их ни не гледа. Мрко га погледају и нешто шапућу, намигују.

— Ђути Влаше — викну онај до њега те га удари у ребра.

— Вла', Вла' — повикаше она двојица и прснуше у смијех

Ђури се смрче пред очима, срце му залупа и у трен ока скочи, попаде онога до себе, тресне га свом снагом о земљу и стане га газити.

Скочише и она двојица .. Наста читав бој... Ударац пада један за другим... У једном нешто Ђуру звизну у главу, тама му се пред очима навуче и он паде онесвијешћен на земљу ...

Када се освијестио, лежао је у своме кревету и осјећао болове у глави и ребрима ..

— Ето — говораше он једном мени изишавши из крчме — позваше ме на суд и осудише ни крива ни дужна... Ал' свеједно... Због Српства је... Нек' ме удаве, ја ћу остати Србин, прави Србин душом и тијелом.

Очи му се засвијетлиле, ноге клецале а очи му упрле поглед у ме као да питају: „Јел' да је тако?“

— Нијеси ти Ђуро прави Србин, јер...

— Зар ја? — чудноватим гласом ме запита

Мислио је јадник, да нема човјека, који би посумњао у његово србовање.

— Не, нијеси — рекох ја оштро — Твоја су дјеца Хрвати.

— Да Хрвати — промуца он.

— И доклегод су ти дјеца Хрвати, ти нијеси прави Србин.

— Хм. Ја нијесам прави Србин! — чудио се

ђивали, које топове да одбаце у Срем за револуцију коју ће подићи велико-српска пропаганда.

Личност од које смо добили овај извештај, не припада радикалној странци, али нам је доставила јер се згрозила на оваква подметања и јер зна шта је све Штајнхард у стању да учини Ми бележимо ово, да се види, из каквих мутних извора излазе денунцијације против радикала и о велико-српској пропаганди у бечким листовима. Било би излишно да даље говоримо о овој ствари Напомињемо само толико, ако Штајнхард покуша да оне денунцијације штампа и у ком српском листу, сигурно ће му српски језик исправљати Настић.

Србима виноградарима у пажњу*)

Петар Весин свештеник.

(Важност виноградарства као привредне гране у опште; — важност рационалног виноградарства; — знање потребно код неге вина; — оиђенито о подрумарству и подрумарским задругама; — подрумарство и подрумарске задруге у Угарској [рад, стање, успеси итд]: — шта би требало и како ради и код нас, да нам се виноградарство унапреди)

Вино се спомиње још од најстаријих времена, још од Ноја Цар Давид, премудри Соломон и пророци говоре о њему. — И грчки и римски филозофи говоре о вину, као о најбољем пићу. И грчки богови на Олимпу пили су вино и веселили су се Цар Соломон вели у својим причама; „Подајте крепка пића сиромасима у нужди, и вино нека пије сиротиња у болестима, да тако забораве на сиротињу и болести и да их не спомињу“. Св. ап. Павле вели Тимотеју, да пије по мало и вина, због слабости стомака (1. Тим 5.) Па и дан данас и лекари понекад прописују вино као лек. А као напитак, који крепи и весели употребљује се свуда. И тако дакле и у давнини па и данас пило се и пије се вино и од жеђи и од туге, и од весеља; кад је топло да се расхлади, кад је хладно да се угреје, пије се ради друштва, ради здравља итд. С тога се вино много троши и отуд јо оно важан продукат у економији и трговини.

Познато је да најбоље вино роди у брдима, где баш друге економске намирнице слабо успевају, па кад узмемо на ум да велики део и нашег српског народа живи у брдовитим крајевима, дакле за виноградe згодним, и да виноград донесе на једном јутру хасне, колико друга храна на 3 - 4 јутра; онда нам се намеће закључак, да је виноградарство важна привредна грана и нама Србима потребна и корисна И заиста наши стари не могу се д ста вахвалити доброг и срећног доба и веселог живота по виноградима пре филоксере.

*

И ко се сећа тога весеља, сећаће се још и боље оне туге и утучености, коју наши виноградари претрпише, кад им виногради пропадоше. И док су једни кукали и роптали на Бога, други су трпељиво поново садили и трошили, надајући се успеху, но као што знамо беше узалуд.

Наш свет је најбоље запамтио филоксеру и ако се пре ње појавио исто тако опасан непријатељ, а то је перонospora Из извештаја мађарског министарства привреде са 1893. год навешћу, да у Угарској 1892. год беше још око 300 000 катастралних јутара, који још филоксера не беше напала, а око 100 000 катастралних јутара винограда, који је већ био нападнут, али је још рођавао. И тако на то 400.000 кат. јутара родило је те године око 800 000 хектолитара вина, дакле два хектолитара на једном јутру, и место 3 ½ милијона хектолитара 800 000 Ужасно што год! И томе беше узрок перонospora, која се још 1880 године појавила у Ердељу, но испочетка се није на њу много осврталo, а није јој се ни лека знало Касније уз перонospору и филоксеру дођоше и друге болести као оидијум (лажни тепељак,) виноградски мољац, црви итд, тако да се виноградар у очајању већ ратосиљао свега и многи винограде своје покрчише. Видело се дакле да виноград као пре не иде.

Но потреба вина није престала, у земљи није родило довољно и већ се са стране почело увозити У том и наука потече виноградарима у помоћ. Изнашла је, да је плави камен лек од перонospоре, сумпор прах од оидијума. Изнашло се, да дивља (американска) лоза као подлога одолева филоксери, па и наша лоза се п држава ако се сумпороугљичком шприца око жила ј ј земљу. Очајање и страх је у нашег света створио тако неповерење, да нису веровали у могућност лека. Но појединци су пробали, мучили се и учили, и данас већ видимо да иде, те отворено тврдимо: може се и данас виноградарити, али само рацијонално, ако хоћемо успеха.

За рацијонално виноградарство потребно је прво знање, и зато је угарска држава за унапређење виноградарства установила многе заводе. — Основала је винцилирске школе, основа 27 виноградарских и винарских надзорништава, која су дужна ширити знање виноградарства. Споменућу надзорништва где има близу Срба: у Пешти, Сексарду, Печују- Менешу, Белој Цркви, Суботици. Сваког пролећа морају надзорници путовати по селима и држати народу предавања. Држава је основала више узорних винограда, да се народ на њих угледа, даље 44 американска ложњака, за произвођење америчке лозе и за учење каламљења. Дају народу по умерену цену дивље лозе, па и готових калема. Даље надзорници дају сваком бесплатан савет, шта више на позив свакога, надзорник ће сваком бесплатно доћи у виноград, и — на лицу места — видити земљу и упутити га какову лозу, и како да сади. Држава је основала такозвану аграрну банку, која даје повољне зајмове на подизање винограда Ослободила је новозасађене винограде десет година од порезе, ко то моли. Држава има преко 40 станица поверенических за сумпороугљик Издаје поучне књиге, и свештаницима и учитељима даје исте на молбу бадава а и иначе врло јефтино продаје.

*

Рекао сам рацијонално виноградарство захтева прво знања. Но нови виногради траже још и више труда и више трошка, те је природно, да би ваљало и приход повећати. И тако дакле ваља нам гледати количину рода повећати, а и саму квалитету. Наша консервативност, комоција, а нешто и старо наше изобиље чинило је, да се пре нисмо врло брнули, како бисмо нашем вину створили што лепши глас и продају, што већу цену; но данас, кад нас у свему затече тако рећи ново време и скупоћа, морамо тражити нових извора Познато је, да неке биљке, као жито, пасуљ (грах), чим се овршу и извеју, готове су, можеш у врећу и на продају, док на пр. кукуруз кад обереш не сме се крунити таки. Тако и грожђе кад обереш и измуљаш није још вино, мора тек преврити и зрети и од тог зависи какво ће бити вино, дакле потребно је знати неговати вино, иначе ће се покварити и упропастити труд.

(Наставиће се)

*) Ова тема је намењена да буде предавање на овогодишњем конгресу земљорадничких задруга На моју понуду управа Савеза ми је задала исту тему. Кад сам тему израђену послао управи вратила ми је уз допис, да је радња добра, али пошто ће се овогодишњи конгрес одржати у пределу, где се виноградство слабо култивира, нека причекам на један од будућих конгреса, пошто држим да је идеја о задругарству виноградарском плодоносна и корисна за нас, износим идеју ту нашим виноградарима на ризмишљање Ако је идеја добра штета је чекати будуће конгресе Ако не ваља — нека пре сврши. Можда нисам успео развити корист и вреност идеје, не ја сам мислим да је далеко на сигурнијем и плодоноснијем основу, дакле и потребнија за Србе, нега свиларство, о ком Савез, како читам, озбиљно размишља.

П. В.

Ђура — Ал' ја ћу њи' већ покрстити. Хтио сам ја, ал' не да жена „Добро је њима и овако“ каже она. Ал' чекај жено, сасјећу те, ако се успротивиш... Јел', онда ћу бити прави Србин? — запита ме жалосним гласом а очи му се засузиле.

Обојица ћутасмо.

Ђура сагнуо главу, па размишља.

— А јел' Ђуро, јел' истина што свијет каже, да су ти дјеца гладна? — запитам га ја.

— Гладна? Да она гладна а ја пјан... Србин пјан а католици гладни... Ја пјан а Иван и Флоријан гладни... Ја радим, ја и пијем... Чек', чек' кад се покрсте, биће они сити.

И тетурајући се оде „Жутој мачци“.

*

Ђуро ме је одселе избјегавао.

Сигурно му је било криво, што сам му рекао, да није прави Србин.

Дани пролазе. Ђура је умро, а његови синови осташе Хрвати...

*

Ко су она два младића што онако бјесомучно, најпогрднијим ријечима, на Србе и драже против њих свјетину?

— Синови несрећног пјаног Ђуре — свако ће вам одговорити.

Јест, јест, синови пјаног Ђуре, што се увијек истицао као прави Србин....

Окучани. **Рајски.**

Политички преглед.

Угарска самостална банка. Бечки лист „Цајт“ у своме јучарашњем броју има по дужи чланак о питању угарске самосталне банке, који доноси као извештај из Будимпеште У томе се чланку између осталога каже, да се питање угарске самосталне банке, као једно од најважнијих економских питања у Угарској мора што скорије решити. Од његова решења зависи не само намеравано стапање саборских странака, него и сам опстанак мађарске коалиције. Како је министар-председник Векерле до сада знао, да утиша независњачку странку у многим питањима, у овоме питању знатан лео независњачке странке неће ни да чује о каквом компромису. Председник посланичке куће Јуст, гроф Тодор Бађањи и др. Холо, потпредседници независњачке странке начинили су већ од овог питања, питање опстанка им у странци. Ради тога данас већ и они политички кругови, који су хтели да банка и надаље остане заједничком, почели су озбиљно размишљати, како би се могла успоставити угарска независна банка без опасних штетних економских последица Има више планова, али да се ови остваре, зависи делом од Аустрије, делом од аустријске владе. „Цајт“ мисли, да ће се у ствари угарске самосталне банке ускоро отпочети преговори између аустријског министра председника Бека и угарског, Векерла. Аустрија би могла много да шкоди Угарској у овој ствари, с тога хоће Векерле, да упозна становиште аустријске владе у овом питању. — По овоме изгледа, као да Векерле не зна како у Аустрији дишу о овој ствари. У то могу веровати само још наивни. Та зар ће још ико и да помисли, да ће Аустрија драговољно испустити своју жртву из својих канџа, док јој и последњу кап крви не исиса! Никакве помоћи од Аустрије немамо исчекивати. У се и у своје кљусе

Трговачки уговор између Аустро-Угарске и Србије. После свег опирања аустријских аграраца изгледа, да ће трговачки уговор Аустро Угарске са Србијом ипак што пре ступити у живот, по свој прилици већ 1. септембра п. н. Аграрци су све и сва употребили само да спрече увођење трговачког уговора, али су сви знаци, да их је министар председник Бек ипак знао задобити Јуче је у Бечу одржана седница аграрског средишњег одбора и на овој је референт Хохенблем изјавио, да су два министра (аграрца у Бековом кабинету) одлучно рекли, да никако неће пристати, да се трговачки уговор на основу закона о овлашћењу уведе у живот већ 1. септембра То значи, да би у том случају дошло до министарске кризе, И заиста, ова је и била у изгледу, али је, као што јављају бечки листови, посредовањем Луегера отклоњена. Многе политичке личности тврде, да ће уговор сигурно бити 1. септембра у живот уведен на темељу закона о повлашћењу. Странке пак у аустријском сабору, нарочито аграрци и хришћанске социјалисте, неће заузимати никакво становиште, но ће својим члановима оставити слободне руке при гласању о трговачком уговору у сабору.

Догађаји у Турској. У први мах, кад је објављен устав, изгледало је, као да је тиме пребројена главна тешкоћа, која је

спутавала државни живот Турске. Четеси се већим делом испредавале те је изгледало, као да је учињен крај крвавој борби међу народностима. Али сад већ душе други ветар. Четничкој борби беше од увек главни циљ, да се одржи или пропагандом или терором и да увећају број својих присталица А тек у другом реду се водила борба и за политичка права Давање устава према томе могло је учинити и учинило је крај само овој другој борби, док се она прва, после одмора од неколико недеља почиње наново разгоревати. Између Бугара и Грка већ се води наново жестока препирка о црквама у неким местима. Грци се туже. да су им Бугари преотели више цркви, а Бугари, сасвим по свом старом начину, одговарају, како су те цркве и пре биле њихове и како су оне сад кад је нестало насиља, вољом самога грађанства наново дошле у крило егзархије. Исто су тако и Срби уложили тужбе против Бугара. што им преотимљу цркве у скопском санџаку. Бугари поступају потпуно по свом старом опробаном рецепту: насилно заузму цркве и не допуштају патријаршистама, да држе службе у њима. Такав насилан поступак мора сам по себи наново одвести у старе поколење. Што то до сад још није учињено, има се приписати мирољубљу српском и грчком. И Срби и Грци су се наиме обратили младотурском одбору за помоћ и траже његово посредовање. Одбор је обећао, да ће повести истрагу. Слика се дакле у толико изменила, што ће у будуће Турци да пресуђују народносне спорове А да ли ће Турци хтети и моћи судити по правди? Зар није лако могуће, да се и они једностано поведу за својим рођеним интересима? Давање устава оставило је дакле незалечену главну рану на државном телу Турске. — Грци Турске су објавили свој програм. Главна мисао његова је, да нова Турска не може тежити, да створи нову отоманску народност, већ само државно јединство уз слободан развитак свих народности. Зато се морају оставити нетакнуте и све повластице Грка у Турској. Грци по броју долазе на друго место у Турској, јер од 26 милијона отоманских грађана су 6½ милијона Грци. Зато они морају и у парламенту и сенату добити сразмеран број претставника својих. Поред Младотурака треба створити и Младогрке. — Привремени ратни министар Осман Низами изјавио је, да ће се у војсци Турске набрзо спровести најпотребније реформе. Сви виши официри које терети каква љага из старе владавине биће умировљени или поотпуштани. Само реорганизација армеје и маневара спровешће се тек, кад се подигне већи зајам За сад је главно уклонити све љубимце и штићенике, поткресати сувише велике плате и помоћи нижим официрима.

Вести из места и са стране.

Мртвачка јектенија Георгију Малом

Пишу нам из Арад-Гаја: Код нас је храм цркве о Преображењу, те по обичају после свете литургије и си се литија око цркве Тако се и ове године о Преображењу носила литија. Када смо стигли спрам олтара, ту је свештеник Корнелије Адамовић, иначе затуцани алмажан, либералац, стао и очитао св еванђеље, а за тим је почео јектенија мртвачка: П милуј нас. . и тако даље. Наш учитељ, такође велики либе алац и алмажан, Христифор Којић са децом отпоји мртвачко „Господи помилуј“. Свештеник је затим поменуо: „Преосвјашченејшаго архијереја нашего Георгија...“ Учитељ опет отпоји мртвачко „Господи помилуј“. Народ се стаде згледати питајући се: Шта је то? Зар нам је умро владика Летић? Свештеник када је чуо жагор међу народом, тек онда је дошао к себи и да би своју кривицу забашурио, рече учитељу: Шта зар су данас сви збуњени?! — Ето, доживели смо и то, да се и живом Георгију Малом отпоји мртвачко јектеније и мртвачко „Господи помилуј“. Но то се јамачно може десити само оном свештенику, који је од румунског богослова постао српски свештеник, као што је на жалост наш Корнелије Адамовић, који чак и у својој кући говори румунски. Да смо весели!

Докле се протеже Македонија.

Такав натпис носи уводни чланак у листу „Хрватске“, главног гласила хрватске странке права, у броју од уторника У том се чланку износи, как је неки угледни француски заступник, када је на Реци угледао полупане прозоре и замазане натписе на хрватским радњама, згодно опазио: „Дакле се управо довде протеже Македонија?“ — На то је један Хрват још згодније додао: „Да, господине заступниче, нашли сте праву реч. Македонија се протеже до Реке. Управо, Македонија није више у Турској, она је овде“. Сасвим право. Сваки варварски поступак заслужује таку оцену. Само бисмо потсетили „Хрватску“, главно гласило хрватске странке права на оне варварске изгреде против Срба — у Загребу. Па бисмо је умолили, да нам она каже: Куда спада град Загреб? Али се унапред ограђујемо против тога, да у своме одговору можда понизи данашњу Македонију.

250 година под водом.

Из Копенхагна јављају: Државни брод „Левенерн“, наишао је у близини пристаништа Хелзингер, на остатке једног убојног брода који је потонуо још 20 октобра 1658. године. Од 1657. до 1660 водио се крвав рат између Шведске и Данске, и то са променљивом срећом. Најкрвавији бој између њих био је 29 октобра 1658. У том је бој шведска убојна флота под заповедништвом грофа Брангела уништила данско-холандску удружену флоту. У том бој потонуо је и овај брод, кога су сада после 250 година гњурачи „Леверна“ пронашли и извукли на површину.

Непоуздана телесна стража.

Келнске новине доносе по лисабонским извештајима ову занимљиву вест. Телесну стражу краља Емануила преместили су из непознатих разлога у Лаган, а у Лисабон је доведена пуковнија краљице Амалије, која је позната са своје верности према краљу. Тој пуковнији поверена је служба у двору португалском. Опште је уверење да је телесна стража премештена, што није по краљевску породицу била доста сигурна и поуздана.

Картање на велико.

Познати револверски лист „А Нап“, који је отворио бесомучну хајку на Србе, донео је глас, као да је у Чуругу власт ухватила једно карташко друштво, које је тобоже имало банк од 15 хиљада круна По том листу донеле су тај глас и друге мађарске н вине. Али су одмах изразиле, да сумњају, е је тај глас истинит, из простог разлога што га доноси „А Нап“. Јер, веле, тај лист живи од лажи, кл вета и подвала Ван свake је сумње, да је „А Нап“ и овај глас избацио, да тиме упрља једно српско место. Срећа је, што му нико не верује.

Закопана блага у Индији.

Још из најстаријих времена потиче тврдња, да Индијанци радо закопавају драгоцености у унутрашњост земљину И истицане су баснословне цифре, шта вреди то благо у земљи скривено. По себи се разуме, да га Индијанци закопавају на врло скривеним тајним местима, да странац за њих не дозна. О томе закопаном благу почело се сада опет врло живо говорити. Енглеска је прегла да сагради железнице у Индији и у ту сврху ставила је у свој годишњи прорачун 240 милиона круна Некоји енглески државници траже да се за ту сврху одреди већа свота наиме 288 милиона круна, а од те своте Индија да допринаша 120 милиона круна, остало Енглеска. Енглески чиновник врло високог положаја, Ернст Кабл, написао је поводом тога у „Тајмсу“ чланак. Он тврди, да од Индијанаца на скривеним местима закопано благо вреди преко седам милиона круна Енглеска треба само да дође до тог блага, па је одмах решено и питање индијских железница. Тим би се благом оне могле подићи Пре више г дина је један енглески државник, који је више година провео у Индији, изнео на основу веродостојних података, да од Индијанаца закопано благо вреди преко 7200 милиона круна. Један енглески угледни финансијски лист донео је, да Индијанци годишње закопавају у земљу драгоцености у вредности од 264 милиона круна. Пре девет година је и лорд Рочилд изјавио пред једним одбором, да Индијанци доиста закопавају благо у земљу. Ка доказ навео ј , да углачане златне руде које се шиљу из Лондона у Индију, ниједна се више не враћа у Енглеску. Оно неколико парчади, што се из Индије вратило у Енглеску, то су грубо саливена парчад, која потичу из Кине. Доказ дакле, да оно углачано злато Индијанци закопавају. Тај обичај, да се благо закопава у земљу, опажен је и код Египћана. — Енглеска сад мучи љуту муку. Прво да кад би где се нашло закопано благо, имала би невоље са Индијанцима. Но ту би муку још некако и поднела, али је још грђа мука, пронаћи, где су та пуста блага закопана, јер Индијанац ту тајну чува као највећу светињу. Има врло многих, који не верују у то скривање блага. Веле, да ако су можда Индијанци некад у старим сретним временима и закопавали благо, данас то више не чине, из простог разлога што га немају. А да га и имају не би га затрпавали, већ употребили на то, да стотине њих Индијанаца гомилама не скапају од глади као стока и мува.

Толстој оболео.

„Новоје Времја“ добива глас из Јаснаја Пољане, да је Толстој на свом пољском добру доста опасно оболео. Позвани су лечници да му укажу помоћ.

Полудео полицај.

У Франкфурту на Рајни напрасно је полудео ономад тамошњи полициски комесар Графундер Он је ухапсио једног полицајца и „осудио“ га на 25 година робије. Затим је послао немачком цару један брзојав, у коме му саопштава, да је отпустио из службе све полицаје и жандарме из целог немачког царства и осудио их на дугогодишњу робију. Графундер је још ваздан којешта налупао у брзојаву па га је завршио претњом цару, да се главом не шали да помилује полицаје јер ће иначе, вели, и самога њега, цара, „отпустити из службе“ и осудити га на робију.

Проневера.

Младен Живковић књиговођа жабаљског новчаног завода, по дозволи отишао је у Ст. Бечеј код својих родитеља, да тамо проведе добивени допуст. У одсуству његовом надзорни одбор пронађе, да је Младен Живковић проневерио шест хиљада круна штедионичког новца. На позив да мањак изравна, поднесе Младен Живковић меницу са кривотворним потписом свога оца, услед чега га управа завода пријави државном одветништву и јуче је под пратњом жандара допраћен у Нови Сад. Живковић је све, подробно, признао своју кривицу.

Необичан гост.

Како из Петрограда јављају, тамо ће ускоро стићи грдан мамут, кога су пре неколико месеци нашли у Сибирији. Пренос је ишао врло тешко, због грдне телесине и тежине тог прастарог чудовишта. Мамут ће у Петрограду бити смештен у зоолошком музеуму. Један чиновник тог музеума је одпутовао био у Иркуцк, да надгледа. да се при преносу не догоди никаква неудаћа. Мамута преносе у нарочито за то сграђеном вагону, целим путем мамута држе у леду, који на свакој станици придодају. Управници на станицама добили су нарочита строга упутства да се постарају, да имају у довољној мери леда, за тог ретког путника.

Изјава.

На гадне клевете Дим. Руварца, које су изашле у неким од последњих бројева „Браника“, изјављујемо само толико, да ћемо се с њиме због тога разрачунати пред судом, а онда ћемо о томе рећи коју више и у јавности.

У *Новом Саду*, 13. (26.) августа 1908.

Др. Жарко Миладиновић. Прота Божа Поповић.

Књижевни оглас.

Чланци који су излазили у „Застави“ под натписом **„Подрумарски курз у Будафоку“**, а из пера Петра Весина, свештеника, отштампани су у засебну књижицу. Књига носи натпис **„Белешке из подрумарства.“** Цена је 40 потура Добива се код Петра Весина, свештеника. Duna-Szekcső.

Топло препоручујемо нашем свету ову поучну и корисну књигу.

Одговорни уредник: **Константин Брадваровић.**

Трговина.

Нови Сад, 14. августа 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 20 к — до 21 к 20 п
Пшеница нова 20 к 60 п до 20 к 80 п.
Пшеница средња 20 к — п до 20 к — п.
Пшеница лакша 19 к — п до 19 к 20 п
Наполица нова 18 к 60 п до 19 к — п
Јечам нови 14 к 20 п до 14 к 60 п.
Зоб нова 14 к 60 п до 15 к — п.
Кукукуз у зрну нов 15 к — п до 15 к 40 п.
Кукуруз у клипу нов — к — п до к — п.
Маст 132 к п до — к — п.
Сланина 132 к — п до — к — п.
Сланина паљена 132 к — п до — к п.

све од 100 кила

†

Нашој доброј и никад незаборављеној матери дајемо сад у суботу 20. о. м.

шестонедељни парастос

на алмашком гробљу у капели у 11 сати пре подне.

Ожалошћени

Жарко и Мирко Мирилов

1082 1—1 Нови Сад.

Гвожђарско-шпецарајска трговина

Марка Марцикића

у Паланци

потребује једног

помоћника.

1033 2—2

III С. 666/през. ех 1908

Стечај.

Расписује се стечај ради попуњења четири упражњена питомачка места у стипендијској закладе **Василија Теофановића** основаној пок. Александром Теофановићем из Будимпеште за приправнике и приправнице српске учитељске школе сомборске као и једног питомачког места у стипендијској задужбини **Томе Зековића** негдашњег грађанина новосадскога за приправнике српске учитељске школе сомборске.

Стипендија из Теофановићеве закладе износи 50 круна месечно или 500 круна на школску годину, а стипендија из Зековићеве задужбине износи 400 круна годишње.

Молитељи и молитељице за Теофановићеву закладу без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби, односно Српкиње православне вере, да су сиромашног стања, да су здрави и крављим богињама накаламљени. Првенство имају они сродници тестарови, који исправно докажу, да су у првој линији потомци деде тестаровог Данила Теофановића из Крњаје било у мушкој, било у женској лози. Ако се два сродника пријаве, првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријави који су у истом отепену род са тестаторовим дедом, то ће се приход од главнице на исте поделити без обзира, хоће ли тиме појединa стипендија износити 500 круна годишње. Само ако рођаци не би цео приход исцрпили, имаће права на стипендију и други молитељи.

Молитељи за Зековићеву стипендију морају доказати, да су Срби православне вере, припадници земаља угарске круне, сиромашни, примерног владања бар веома доброг успеха у наукама и здрави.

При једнакој квалификацији имају првенство Новосађани.Ваљано инструисане молбе ваља упутити и поднети српском православном народном Школском Савету у Карловцима најдуже до 7. (20.) септембра 1908. и уједно треба у молбеници навести камо да се достави овопредметна одлука са односним списима.

У Карловцима, 8. (21.) августа 1908.

ПРЕДСЕДНИШТВО

1085 1—3 срп. прав. нар. Школског Савета.

Прва српска трговина

мушког, женског и дечијег одела

Стевана Ј. Капамџије

у Новом Саду, главна улица бр. 25/3.

препоручује своје велико стовариште сваке врсте готовог мушког одела, као и одела по мери, најновијег кроја, особито пак за сваку сезону богати избор најмодерније

ЖЕНСКЕ КОНФЕКЦИЈЕ

Цене су поред солидне и тачне послуге јефтиније него игде, особито за ђаке; с тога се моле родитељи, који своју децу за школу оденути желе, да се о томе уверити изволе.

1033 1—26

ГОСТИОНИЦА.

Српска православна црквена општина у Бешки

издаје под најам

на 3 године (од 1. јануара 1909. до 1. јануара 1912.) своју **гостионицу** која је на сред села, са више просторија лепо уређена и снабдевена са потребним гостионичарским намештајем.

Дражба ће се обавити у црквено-општинској дворани дана 28. августа (10 септембра) 1908. у 10 сати пре подне

У Бешки, 10. (23.) августа 1908.

Адам Обрадовић, перовођа. 1088 7—3 **Живан Мркшић,** председник.

Оглас дражбе.

Према закључку веровничког одбора расписујем дражбу дућанске робе стечајнине Х. Фридмана у Земуну, која се састоји из штофова, те мушког и женског готовог одела и дућанског намештаја све укупно процењено на 7443 К 15 ф.

Продаје се све уједно (en bloc)

Писмене понуде имају се предати или послати уз 10% јамчевине на управитеља стечајнине најдуже до 3. септембра (по новом) о. г. до 12 сати у подне. Те ће се понуде отворити у седници веровничког одбора, која ће се одржати истог дана у 3 сата по подне у писарни потписаног.

Том приликом слободно је сваком уз положене гореспоменуте јамчевине ставити усмено вишу понуду од највеће писмене.

Ваљаност дражбе зависи од одобрења са стране веровничког одбора, односно стечајног суда.

Досталац је дужан робу одмах преузети и у готовом исплатити.

Не преузме ли досталац робу у року од 24 сата, пропада му јамчевина у корист стечајне масе.

Роба се може прегледати на дан дражбе пре подне у дућану презадуженика у главној улици у Земуну.

Не буде ли писмена или en bloc предузета усмена дражба одобрена, одржаће се одмах идућег дана 4. септембра т. г. а евентуално и следећих дана од 9—12 сати пре подне и од 3—5 сати по подне дражба те робе партија по партија према инвентару стечајном.

У Земуну, 24. августа 1908.

Др. Миливој Кабић,

086 1—1 управитељ стечајнине Х. Фридман

Администрацији „Заставе“

потребне су

ДВЕ ЖЕНСКЕ

за отправљање листа. Тражи се да потпуно знају читати и писати ћирилицом и латиницом. — Обратити се ваља администрацији „Заставе.“

Оглас.

Потписана црквена општина издаје на три евентуално и на шест година под закуп од 1 октобра по новом календару текуће године нову своју угледну и пространу кафану (гостионицу), која: 1 лежи на најбољем месту по сред велике пијаце; 2. има просторије за кафану, а просторије опет за (обичну) гостионицу; 3. смештене су у њој и две читаонице, обадве српске; 4. има нуждан број лепих гостинских соба; 5 за лето има двориште у дрвећу са салетлом; 6 за све споменуте просторије општина ставља свој сопствени намештај (инвентар); 7. уваћа се електрично осветљење и на послетку, 8. има у авлији скровиште за кола.

За сва могућа извешћа нека се закупници обрате у року до 1. септембра по новом календару текуће године у Белој Цркви (Fehértemplom, Temes vm) код потписаног.

Др. Сава Банић,

1087 1—1 црк. председник.

ЛИВНИЦА ГВОЖЂА и ФАБРИКА

ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРОЈЕВА (машина)

Цикмунда и Друга

у Новом Саду, творничка четврт, на Лиману

препоручују своје богато стовариште *пољопривредних стројева (машина)* сопственог производа и то:

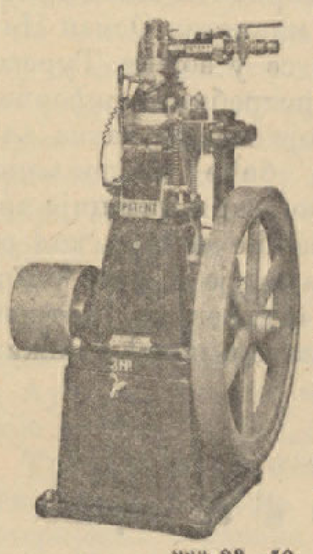

I Мотори, све врсте: гас бензин, произвођач гаса и генератори.

II. Целокупно уређење за творнице, цигљане и млинове.

III. Алати за индустрију метала и дрвета.

IV. Лаје се галантеријска и обична роба.

V. Ливница машина по сопственим и туђим моделима.

VI. Оправке и реконструисање сваке врсте.

VII. Америчанске косачице „корника“ из Америке.

Старо гвожђе и метали

купују се по пијачној цени.

223 28-50

Техничка канцеларија, налази се на Лиману, у новој творници, а канцеларија за куповину и стовариште мустара је у старој творници, у казанџијској улици бр. 19.

Ценовници и предрачуни бадава и франко.

Траже се заступници.

Основано 1899. **ОБЈАВА.** Основано 1899.

Високо штованим дамама стављам на повољно знање да сам око 4 недеље у Берлину и Бечу при зготовљавању модела радио и проучио јесењу и зимску моду.

Уједно сам ангажовао снаге првога реда бечке господе и дама а тиме сам у стању да одговорим пуној мери и најразмаженијим захтевима

Тоалете које ја отправљам одликују се кројем који даје грациозан укусан стас, безпрекорно стоје и најбрижљивије се израђују.

Имам на стоваришту нарочите артикле у украсу и то од најскупљих па до најјефтинијих.

У мојој ателеу израђују се **енглески костими путнички, шпортске и уличне тоалете, јесењи и зимски вечерњи мантлови, француски огртачи, свадбене опреме бељске и парадне тоалете, блузе за позоришта и све што спада у ову струку.**

За иностранство радим по једној мустри за струк која добро стоји и кад се означи дужина хаљине, и преузимам најсигурније јемство да ће беспрекорно стојати.

Моја строго солидна послуга пружа јемство да ће свако бити потпуно задовољан.

1056 1—6

Са пуним поштовањем

Hermann Weith,

специјалиста за енглеске костиме

Нови Сад, Фрање Ракоција улица бр. 28 (Футошка улица).

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.